

POÜÜRÜÜ GUÂCAMA
I AMAZONAWA

Tana üü i nguneü

Disk 129

WhatsApp

Site

Nüü pefaü i
torü puraacü

defensoria.am.def.br

defensoria.am

DPEAM

Sede Administrativa

Avenida André Araújo, 679
Aleixo, Manaus-AM.

DEFENSORIA PÚBLICA DO ESTADO DO AMAZONAS DPE-POLO TABATINGA

TRADUTORES:

Anízio Roberto da Silva (Monitor Bilíngue/FUNAI-CR/ARS) / Ticuna Clã Havaie Subclã (Mepüücü rü Depenücü)

Manoel Romualdo Farias (Monitor Bilíngue/FUNAI-CR/ARS) / Ticuna Clã Havaí Subclã (Mepawerucu rü Mepüücü)

Davi Felix Cecílio (monitor Bilíngue) / Ticuna Clã Havaí Subclã (tchomaücü)

REVISÃO DE TRADUÇÃO:

Myrian Vasques (Interprete) / Ticuna Clã Onça e Subclã (Metchitüna)

APOIO TÉCNICO DE TRADUÇÃO:

Luciana Bonifácio (FUNAI-CR/ARS) / Camila Araújo (CAIS Povos Indígenas)

DEFENSORES PÚBLICOS RESPONSÁVEIS:

Vinicius Mariani Cruz Santana (DPE/AM) e **Luísa Martins de Lana Nunes** (DPE/AM)

POÜÜRÜÜ GUÂCAMA
I AMAZONAWA

**Nagu taücu
ngetanüâcü i meü nü'ü
i utchiga'ü i tü'ü i poiü
ya yiéma nawaêê.**

► Tacü nî Ngema poûûrûû i guâcama i îû?

Ngema poûûruû i guâca i îû rû wûi natûcumu i meû nîî tûû i poûû rû tûû narû ngûêê i ngetanûacûmaâ a yiema duûêêgû ya tauwama gaiarie i natanaûtanûûca poruûaû.

Torû puraacû rû naporaâ mugû nûû i duûgû nagagu nîî meû tuû ngemaû.

- ✓ Mea tûû nayauû aêcacû i ngetanûacûma ya duêêgû.
- ✓ Poûruû wûi aicuma meû nîî.
- ✓ Nguêêtaê rû guacama nîî.

► Tacûgû nîî i ngema poûruûgû guûâca i îû?

Ngema nîî nawa puraacûêû i mugû tûû i poûû nawa nguêû rû ngupetûtanûû aêêcacûarû puraacûgûwa.

► Teégû ta tiû ya yiéma tûû nayaugûê ?

Yiéma tuû natauê dierû natanaûtanûûca poruûaû i namaâ cuagûûpeewa.

nheerûê ya yiema tumagu natchiêê rû matae, tumaacûgû i iraruwa gaiariê.

Yiema iraruwa ipuraacûtanûcûgûiê rû nhûmatchi i âtûcumûguê i tûma rû nhûmachi iraûgu gaiarie i aicumaê.

âtûgumûgûû i duûûgû i gutchaûwa ngemaê.

Nhe'ûrûû natchigawa na puracûêû?

Natucumûgû - âtucumûgûû arû nacûma i namaâ i fagûû inanaûgûû rû tûû inapoûû nîî ya yiema gutchaûûwa ngemaê.

Yiéma Maiyugû - Rû ngema poûruûgû i maiyugûca i îû i tûmagûmagûacû îûû.

Meâ yûguina i daûtchicga - Rû tanawaê nîî yigû tangugûira rû êna i dawê rû tama yicama naca i daû torû me i meêpataûgu rû ngemawena natanûwa i ûû nawa puraacûêû (SUS).

Yiéma maêtaê (Maêtatchiga) - Rû ngema tûmaarû poûû, notûrû churara-gû naca daûguira i natchiga nhûacû na ya uû.

Bûâta rû ngewaca yaêtanûêtchiga - nangema tûmatchica ya buêgû ya ngueêpataû a buegûarû rû name nîî tûû itiûmûgûcû ya bue itangueûwa ya tûmanatû,tumaê ru tumaerûcû ya tûû yaêê.

Nhûacû nûna daugûûchiga (Natchicagûtchiga) - Naûû wuigu atûcumûacû nûna i daûgûû i torû nainecû,tatû,natûgû rû torû ianegû na mea ya ûûca i nacûma.

Ngema to natchicawa niûû - Rû nagu natchocu rû naca nadaûgû i norû ngûêê i napanegû nhumachi nanaweâtchiêêgûira norû buêpane tumaâ inafaê, tûû nangemaûca napeewa mugûmaâ i fagûû.

Namêêûchiga - Ya yiéma naca daûgûê i tûma arû ngûêê na ti nguarû taunecûâû natayauâtûca êneêchigu, rû i dawee, rû yutee rû yumaêê naca tadauguama.

Tûû ngema poraagû ya yiema taêtanûûgû rû ngema, toomagû ngeguma gutchaû tûû ûpetugu natanaweatchiêû napeewa i juiz e documentupataû (cartório) rû wûêtichigû rû mûacû.

Wûi i ateû nûgû i wogûgu, rû êna yuteê ru yumaê, buêgû tuû tayauê tumaacûacû, ta nawae nanangemaû tumaarû amapane, mea naca nadaugûira.

Naâne i marû weguû rû apaneûû nhûmatchi yoraûû i to tama weguûn rû name nîî naca daûgû napoûrûûgû jutichicawa puraagûêêtagu na marû nhure taunecû taatchiû nagu ngema naane nanaweguûca nhumatchi nûgûmaâ nanamêêûacû.

Yaguâgû - nhuacû tûû nangemaû i tûmawemûgû i meû yiema daweegûê rû namenîî tûmaarû darûûgû mea tûna daugu i tumatchiûwa tama tidaweêca tumaarû diretuniî.

Ngema ducumetugû gutchinûû rû wena arû meêûû rû bupane rû tûmaca nîî ya tûû nagutchinûê nhûmatchi tûû na taûê.

Tûna ûû ngema ngûêê rû mûgûmaâ fagûû i tûû ucuêûâcû naûû i naca nadauguira mea juizû arû ore yicama marû namegu nîî aêcacû nagu wûega.

Mûgû i duûgûca - Rû ngeguma na gutchinûgu mûgûmaâ rû nanuêgu rû name nîî namaâ taûcuêêgû natchiga i mûgû guâma wûigûû mugûpeewa.

Wûi i mûgû - nhûacû naûû ngeguma wûiê aûri perdigu rû tanangetanûgu, rû itataûûtchigu, rû tûû natchiêgagu rû name nîî naca tadau nanaûtanûûca tûû nataguûca nhure i ya daûû.